

Již počtvrté se letos uskutečnila celostátní akce Týden knihoven, kdy ve vymezeném čase s mimořádnou intenzitou, všemi představitelnými (i překvapivými) prostředky a formami upozorňuje maximální množství knihoven co nejširší veřejnost na svou existenci, služby a právo občanů tyto služby využívat. Událost zaštiťuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků a o vlastní průběh se postarají knihovny, resp. jejich nadšení pracovníci.

Jde o významnou událost roku pro velké množství veřejně přístupných knihoven v České republice, na kterou se chystají řadu měsíců předem. Knihovníci připraví množství mimořádných akcí pro své čtenáře a návštěvníky i pro občany, kteří do knihoven běžně nechodí a ani se o jejich služby nezajímají. A protože cílem Týdne je zviditelnit vše, co občané mohou v knihovnách požadovat (a také dostat), zdůraznit nezastupitelnou roli veřejně přístupných knihoven v moderní společnosti a v poslední řadě zveřejnit takové problémy, které se nepodařilo vyřešit, řekněme obvyklou interní cestou, předchází Týdnu knihoven tisková konference. Zvána jsou všechna stěžejní média celostátního významu, aby na Týden knihoven upozornila opravdu nejširší veřejnost. Obdobně pak probíhají i tiskové konference v některých regionech a místech. Události samé předchází již na počátku kalendářního roku příprava. Na půdě sekce veřejných knihoven SKIP (tam duchovní otec akce V. Raška poprvé zlákal ke spoluúčasti další nadšence) se zhodnotí předcházející ročník, členové se vzájemně informují o tom, co chystají na ročník nový, a mnozí se zavazují k odpovědnosti za určitou část organizační či realizační stránky Týdne knihoven.

V letošním roce byl pro tuto velkou, pestrou a náročnou akci vybrán týden od 9. do 15. října a předcházela mu, ve čtvrtek 5. října, tisková konference v Městské knihovně v Praze. Pozvány byly nejvýznamnější sdělovací prostředky: televize, deníky, týdeníky i odborné časopisy České republiky.

I příprava byla v roce 2000 pečlivější než v letech předchozích, počínaje formou, kterou se letos knihovny přihlašovaly k aktivní účasti, přes obsahovou přípravu tiskové konference v Městské knihovně v Praze, organizační, technické a programové zajištění happeningu až po vlastní akce přihlášených knihoven.

Formulářem vystaveným na webovských stránkách SKIP (připravil M. Svoboda, ředitel Státní technické knihovny v Praze) i klasickou poštou či telefonicky se k Týdnu přihlásilo 218 knihoven. (Účastnilo se jich více, ty se ale nepřihlásily, a tak se o jejich počtu můžeme pouze dohadovat). Původně se akce účastnily pouze knihovny veřejné, a to nejčastěji ty, které mají profesionální pracovníky. Postupně se přidávaly i další knihovny, mezi prvními Státní technická knihovna, Knihovna CERGE-EI a některé vysokoškolské knihovny. Podle přihlášek do 4. ročníku, tedy letošního, lze uvést 141 městských knihoven, 16 okresních, 7 státních vědeckých, 14 vysokoškolských

a 40 místních (obecních) knihoven. Je škoda, že někteří knihovníci považují své přihlášení za formalitu, neboť v číselném vyhodnocení se skrývá informační i argumentační síla.

Tisková konference se uskutečnila v klubovně Městské knihovny v Praze. Novináři měli k dispozici tiskovou zprávu a řadu dalších informačních materiálů (http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/tyden2000.htm), např. „Zprávy z regionů o aktivitách k Týdnu knihoven 2000“, „Knihovny slouží všem občanům“ i prohlášení „Budou knihovny první obětí reformy veřejné správy?“, které vzbudilo opravdu neočekávaný zájem.

Za moderování L. Zoubka byly zodpovězeny dotazy novinářů. Úspěch konference lze zhodnotit několikerým způsobem, např. na základě množství a obšírnosti článků v novinách a dalších periodikách, přehledem článků z tisku např. na stránkách Daidala (<http://daidalos.ff.cuni.cz/2000/rijen/aktualne>), našeho nového elektronického časopisu, i dodatečným zájmem médií, která se tiskové konference nezúčastnila a teprve následně zjistila, že by o této události a o veřejných knihovnách měla informovat. Nezanedbatelnou pozornost věnovaly Týdnu knihoven i ČT 1 a televizní společnosti v regionech. Nyní nám zbývá zdolat nejsilnější prostředek, totiž televizní zpravodajství, kde by šot v hlavních zpravodajských pořadech znamenal oslovení maximálního možného počtu občanů.

Vlastní akce byla odstartována v pondělí 9. října happeningem, který vyzněl zcela jinak, než ten první v roce 1999. Dlouhé týdny předem se připravovali jak aktéři z jednotlivých regionů, tak kolegové z pražského SKIP, garanti obsahové a organizační přípravy i vlastního průběhu, zejména Z. Houšková, J. Štěrbová, H. Nová, V. Kubíková a další. Vše bylo připraveno ještě lépe než předchozího roku, takže na Staroměstském náměstí by se jistě zastavilo mnohem víc kolemjdoucích. Jen zajistit příznivé počasí se nepodařilo. Sluníčko objednáno nebylo, takže všichni účastníci vděčně přijali velkorysou nabídku ředitelky Městské knihovny v Praze A. Bimkové a před deštěm se uchýlili do velkého sálu Městské knihovny. Soutěž regionů se opravdu povedla. Byla nápaditá, pestrá, vtipná, zajímavá i napínavá. Většina diváků (knihovníků, novinářů ba i několika náhodných návštěvníků) byla jednoznačně očarována a nadšena, což je, domnívám se, nejlepší pochvala jak pro soutěžící, tak pro moderátorku i porotu. Stále se ještě lze podívat i na fotografie (<http://gouverner.ruk.cuni.cz/knihovny2000>). Vítězové - knihovnici z jihočeského regionu - vyhráli hned dvě ceny, vedle té hlavní i cenu čestnou - právo uspořádat zahajovací akci v roce 2001. Jakou formu zvolí, co na kolegy a pro kolegy přichystají, zatím nechťejí zveřejnit, ale jistě se všichni mohou těšit, neboť invence tamních knihovníků doposud vždy přinesla překvapení.

Ještě týž den následovaly akce v knihovnách po celé zemi, nejen v Praze, a pokračovaly až do 15. října. Jejich množství není spočítáno, stejně by to nestačilo k vytvoření odpovídajícího obrazu Týdne knihoven. Probíhaly výstavy celostátního významu (např. Parlamentní knihovna - Lev a orlice, Knihovna Jiřího Mahena v Brně - Knihovna

pro město), ale i významu regionálního a historického (SVK Ostrava - expozice starých tisků Z pokladů Státní vědecké knihovny), bezpočetné besedy nejen se spisovateli, ale i s osobnostmi z oblasti vědy, politiky či společenského života, nápadité vzdělávací akce, soutěže a nechyběly ani tradiční dny otevřených dveří, bezplatné přihlašování do knihoven a mnohými čtenáři již očekávané amnestie. Častými akcemi letošního ročníku bylo nejen zprovoznění dalších stanic internetu ve větších veřejných knihovnách, ale zahájení této služby v malých knihovnách i pronikání internetových služeb pro nevidomé do dalších veřejných knihoven. SVK, odborné knihovny a řada okresních a městských knihoven se soustředily na proškolení zájemců ve využívání domácích i zahraničních databází (EBSCO, ProQuest, Anopress a dalších), zvláštní pozornost knihovny věnovaly proškolení zájemců z řad seniorů a těch, kteří se dosud „neodvážili“. Denně probíhaly exkurze a seznamování s informačními službami a mnoho dalších a dalších akcí, s nimiž se zájemci mohou podrobně seznámit na již citovaných místech. Jedna skutečná novinka v České republice - knihovna otevřená nonstop - se objevila v Uherském Hradišti.

Možné je vyjmenovat pouze zlomek aktivit knihoven v tomto týdnu, podstatně důležitější je, že se zúčastněným knihovnám podařilo propagovat své služby, nabídnout vše nové, zachytit se v myslích občanů jako druh institucí, které jsou jim permanentně k dispozici, institucí poskytujících důležitý, pro mnohé nepostradatelný typ veřejných služeb.

Ladislava Zemánková
Národní knihovna ČR

